

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету

29 серпня 2025 року,

протокол №1.

Ректор, голова вченої ради університету, доктор
юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

29 серпня 2025 року

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ДІАЛЕКТ В КУЛЬТУРІ І ЛІТЕРАТУРІ»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
за спеціальністю 035 Філологія
спеціалізацією 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська
галузі знань 03 Гуманітарні науки

м. Хмельницький
2025

РОЗРОБНИК:

Доцентка
кафедри мовознавства,
кандидатка педагогічних наук,
доцентка
26 серпня 2025 року

Ольга ПАВЛИК

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри мовознавства
26 серпня 2025 року, протокол № 1.

Завідувачка кафедри,
докторка педагогічних наук, професорка
26 серпня 2025 року

Ольга НАГОРНА

Деканеса факультету управління та економіки,
кандидатка економічних наук, доцентка
26 серпня 2025 року

Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
27 серпня 2025 року, протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка
27 серпня 2025 року

Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 3
2. Заплановані результати навчання	– 4
3. Програма навчальної дисципліни	– 6
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 7
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 7
4.2. Аудиторні заняття	– 8
4.3. Самостійна робота студентів	– 8
5. Методи навчання та контролю	– 9
6. Схема нарахування балів	– 9
7. Рекомендовані джерела	– 11
7.1. Основні джерела	– 11
7.2. Допоміжні джерела	– 12
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 13

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 03 Гуманітарні науки
2. Код і назва спеціальності	– 035 Філологія
3. Назва спеціалізації	– 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
4. Назва дисципліни	– Діалект у культурі та літературі
5. Тип дисципліни	– Вибіркова
6. Код дисципліни	– ВК 2
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– Бакалавр
9. Курс / рік навчання	– Другий
10. Семестр	– Третій
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3/90
2) денна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 36
% від загального обсягу	– 40
лекційні заняття (годин)	– 18
% від обсягу аудиторних годин	– 50
практичні заняття (годин)	– 18
% від обсягу аудиторних годин	– 50
самостійна робота (годин)	– 54
% від загального обсягу	– 60
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 2
самостійної роботи	– 4
3) заочна форма навчання:	не передбачена
аудиторні заняття (годин)	– –
% від загального обсягу	– –
лекційні заняття (годин)	– –
% від обсягу аудиторних годин	– –
семінарські заняття (годин)	– –
% від обсягу аудиторних годин	– –
самостійна робота (годин)	– –

% від загального обсягу	– –
тижневих годин:	–
аудиторних занять	– –
самостійної роботи	– –
12. Форма семестрового контролю	– залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– Література англomовних країн, Література німецькомовних країн
2) супутні дисципліни	– Практичний курс основної іноземної мови, Практичний курс другої іноземної мови, Лінгвокраїнознавство англomовних країн, Історія основної іноземної мови
3) наступні дисципліни	– Лінгвокраїнознавство німецькомовних країн, Лексикологія, Стилiстика
14. Мова вивчення дисципліни	– українська, англійська, німецька.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземними мовами.

ФК 4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК 5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератур що вивчаються, від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників і художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

Програмні результати навчання:

ПР 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПР 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПР 14. Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

<i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:</i>
<i>1. Знання</i> <i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>
<i>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:</i>

1.1) - основні особливості діалектів англійської мови;
1.2) - основні особливості діалектів німецької мови;
1.5) - основні особливості діалектів української мови;
1.6) - реалії мов, які вивчаються, знаходити додаткову інформацію, використовуючи іноземні та вітчизняні джерела.
2. Розуміння
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) - читати, розуміти, перекладати англомовні та німецькомовні тексти;
2.2) - переказувати та обговорювати тексти, пов'язані з тематикою курсу;
2.3) набуття знань фахової термінології;
2.4) - основних особливостей діалектів англійської мови;
2.5) - основних особливостей діалектів німецької мови;
2.6) - основних етапів формування німецької та англійської мов, впливу діалектів на національні культури та літератури.
2.7) фахової термінології.
3. Застосування знань
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) - усно та письмово комунікувати;
3.2) - читати, розуміти, перекладати англомовні та німецькомовні тексти;
3.3) - переказувати та обговорювати тексти, пов'язані з тематикою курсу;
3.4) - застосовувати здобуті у процесі вивчення курсу комунікативні навички для вирішення повсякденних проблем;
3.5) - розуміти різні тексти із знайомою лексикою;
3.6) - готувати доповіді та презентації (як усно, так і письмово)
4. Аналіз
<i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) відрізняти основні цінності, переконання та поведінку в академічному і побутовому середовищі в англо- і німецькомовних країнах у порівнянні з Україною;
4.2) визначати роль та значення різних літературної та діалектної мови в сучасному суспільстві;
4.3) ілюструвати здобуті теоретичні знання прикладами з практики;
4.4) визначати роль та особливості діалектів у мові.
5. Синтез
<i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) пояснювати суть та значення лексичних одиниць іноземною мовою;
5.2) формулювати висловлення з пропонованих ситуацій;
5.3) збирати фактичний матеріал з пропонованої теми;
5.4) поєднувати висловлювання у чіткій та логічно оформленій дискурс, використовуючи основні засоби зв'язку.
6. Оцінювання
<i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) оцінювати мовну ситуацію для вибору чи адекватного перекладу мовних засобів;
6.2) оцінювати варіативність лексичних одиниць та фонетичних особливостей, мова яких вивчається.
7. Створення (творчість)
<i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах</i>

багатовимірності та альтернативності сучасної культури)

7.1) готувати презентації із запропонованих тем і ситуацій;

7.2) будувати плани доповідей;

7.3) укладати міні глосарії до визначених тем.

1. Програма навчальної дисципліни

Тема 1.

Поняття діалектів та їх характеристика. Соціальні та територіальні діалекти. Мова й діалекти на різних етапах суспільно-історичного розвитку.

Тема 2.

Основні діалекти англомовного середовища. Британський та американський варіант англійської мови та їхні основні відмінності.

Тема 3.

Основні діалекти німецькомовних країн та їхні особливості (діалекти ФРН, Австрії, Швейцарії).

Тема 4.

Вживання діалектизмів у сучасній літературі.

Вплив діалектів на літературу англомовних та німецькомовних країн.

Діалект Кокні у британській культурі і літературі.

Діалект Канакіш у німецькій культурі і літературі.

Тема 5.

Молодіжна мова. Мова Арго. Вплив діалектизмів на культуру.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Практ.	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Практ.	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Поняття діалектів та їх характеристика. Соціальні та територіальні діалекти. Мова й діалекти на різних етапах суспільно-історичного розвитку.	20	4	4	–	–	12	–	–	–	–	–	–

2.	Основні діалекти англомовного середовища. Британський та американський варіант англійської мови та їхні основні відмінності.	20	4	4	–	–	12	–	–	–	–	–	–
3.	Основні діалекти німецькомовних країн та їхні особливості (діалекти ФРН, Австрії, Швейцарії).	20	4	4	–	–	12	–	–	–	–	–	–
4.	Вживання діалектизмів у сучасній літературі. Вплив діалектів на літературу англомовних та німецькомовних країн. Діалект Кокні у британській культурі і літературі. Діалект Канакіш у німецькій культурі і літературі.	20	4	4	–	–	12	–	–	–	–	–	–
5.	Молодіжна мова. Мова Арго. Вплив діалектизмів на культуру.	10	2	2	–	–	6	–	–	–	–	–	–
6.	Усього	90	18	18			54						

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (практичні заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани практичних занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає завдання до кожної теми.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3.3. Виконання індивідуальних завдань всіма студентами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими студентами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

На практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань у формі діалогів та полілогів;
- монологічне підготовлене та непідготовлене мовлення відповідно до ситуаційних завдань;
- лексичні диктанти;
- переклад професійно-орієнтованих іншомовних джерел в усній та письмовій формах;
- роздатковий матеріал, аудіо - та відеозаписи.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне опитування виконання тестових та письмових завдань на практичних заняттях;
- 2) виконання поточних та підсумкових контрольних робіт у письмовій та у тестовій формах;
- 3) підготовка усних та аудіовізуальних презентацій;
- 4) захист підготовленого звіту з ІНДЗ.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усно-письмового заліку з використанням тестових технологій.

Структура залікового білету включає два питання:

1. Лексико-граматичний тест.
2. Усне мовлення на одну із запропонованих ситуацій.

6. Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

6.1. Шкала оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною накопичувальною шкалою та шкалою ЄКТС (табл. 6.1).

Таблиця 6.1.

Співвідношення оцінок за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС, критеріїв оцінювання та рівнів компетентності здобувачів вищої освіти

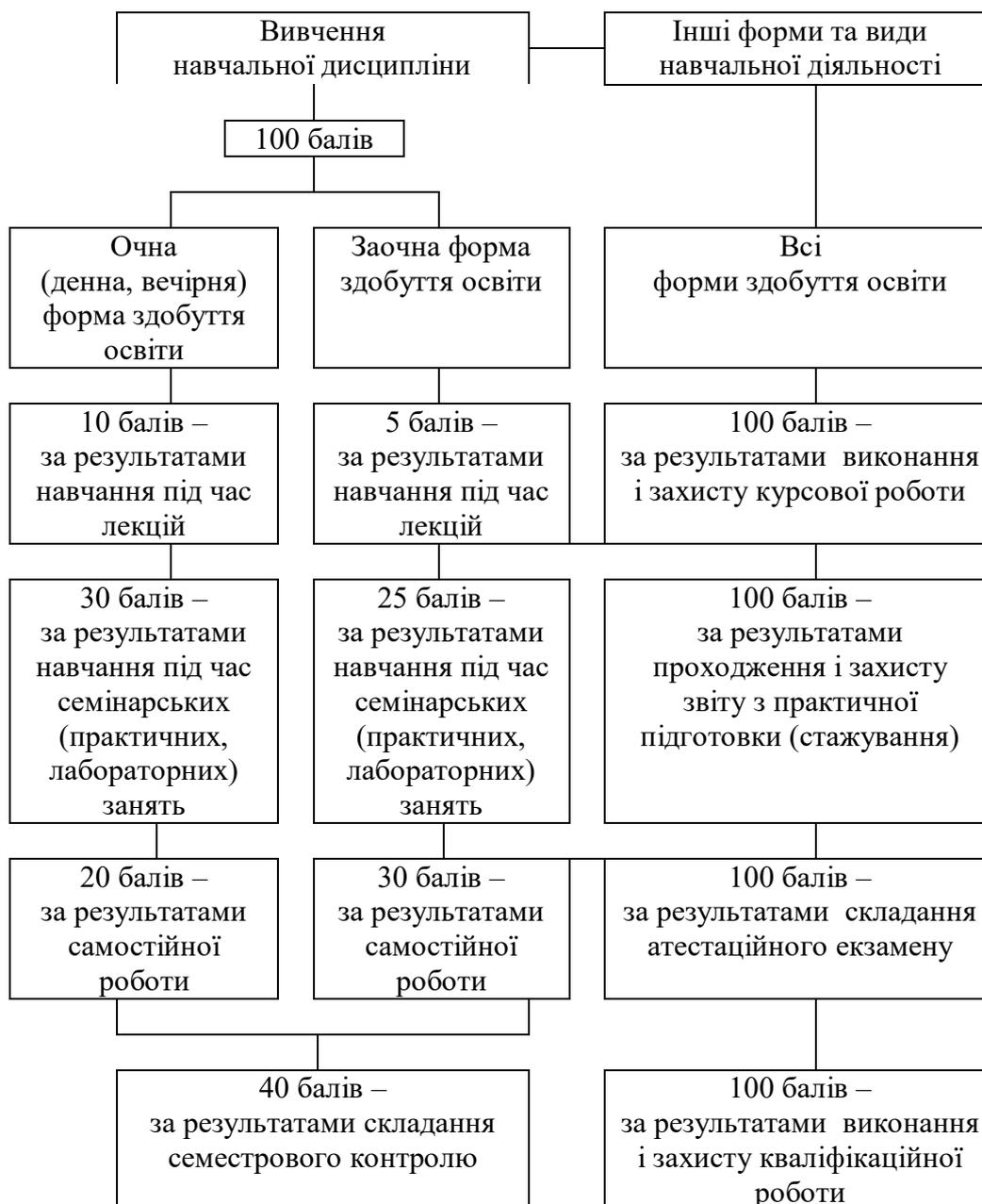
Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності
90-100	А	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)
82-89	В	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності
74-81	C	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок	
64-73	D	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)
60-63	E	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні	
35-59	FX	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)
0-34	F	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	

Оцінки A, B, C, D, E вважаються позитивними, а FX та F – негативними. Така система дозволяє здійснювати оцінювання знань більш гнучко, об'єктивно і сприяє систематичній та активній самостійній роботі здобувачів вищої освіти упродовж усього навчання, забезпечує змагальність між здобувачами вищої освіти в навчанні, стимулює виявлення і розвиток їхніх творчих здібностей.

6.2. Схема нарахування балів

Нарахування здобувачам вищої освіти балів за результатами навчання здійснюється за наведеною на рис. 6.1 схемою, яка визначає максимально можливу кількість балів на підставі результатів навчання за формами навчання, освітнього процесу і контролю.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Верба Л.Г. Історія англійської мови. К: Нова книга, 2004. 296 с.
2. Євгененко Д.А., Кучинський Б.В., Білоус О.М., Воронкова Н.Р. Лінгвокраїнознавство. Німецька мова. Вінниця: Нова книга, 2008 416 с.
3. Зеленько А.С. Про деякі функції діалектизмів у мові художньої літератури//Культура слова. 1982. Вип. 22 С. 39 – 41.
4. Кудіна О.Ф. Країни, де говорять німецькою: Навчальний посібник з лінгвокраїнознавства. Вінниця, 2002. 344 с.
5. Павлик О.Б., Рембач О.О., Нідзельська Ю.М. Вплив англіцизмів на сучасну німецьку мову //Вісник науки та освіти серії: філологія, культура і мистецтво,

- педагогіка, історія та археологія, соціологія, №10(40), 2025, Київ,- С.724-743.[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-10\(40\)-724-742](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-10(40)-724-742)
6. Pilaski A., Fröhlich B., Bolte-Costabiei Ch., Behal-Thomsen H. Entdeckungsreise D-A-CH. Kursbuch zur Landeskunde. Berlin und München: Langenscheidt, 2011.
 7. Dialekt und Dialektkultur: Hans-Ruediger Fluck/Michael Meier (Hrsg.):Dortmund: Gruewell/Konkordia, 1979. 345 S.
 8. Jahnle F., Klausmann H. Dialekt und Standarddeutsch in der Deutschdidaktik. Tübingen: Narr Francke Attempto, 2020.
 9. Raven I. Mc David, Usage, Dialects and Functional Varieties//Random House Dictionaries of the English Language, the College Edition, Laurence Urdang Editor in Chief. – Random House/New York, 1998. – 300 p.

7.2. Допоміжні джерела

1. Гошилик В.Б. Лінгвокраїнознавство: Навчально-методичний посібник Івано-Франківськ, 2007. –62 с.
2. Єгорова О.І. Лінгвокраїнознавство німецькомовних країн: Швейцарія, Австрія, Ліхтенштейн та Люксембург: конспект лекцій для студ. спец. 035 «Філологія», спеціалізації 035.04 «Германські мови та літератури (переклад включно)» денної форми навчання/О.І. Єгорова. Суми: СумДУ, 2016. –127 с.
3. Лопушанський Я., Радченко О. Країнознавство (Німеччина – Австрія). Дрогобич: Посвіт, 2014.- 352 с.
4. Павлик О.Б Роль жестів і міміки в спілкуванні //Збірник тез Щорічної XXVII звітної НПК ХУУП імені Юзькова «Управлінські та правові засади забезпечення розвитку України як європейської держави»(10 березня 2023р.) Хмельницький : ХУУП, 2022. С.170-171.
5. Павлик О. Організація публічної влади у ФРН/зб.тез доповідей IV Міжнародної НПК, 2-6 березня 2021, Хмельницький ХУУП, С.398-400.
6. 3. Павлик О.Б. Застосування білінгвального підходу в освітньому процесі/зб.тез доповідей VIII Міжнародної НПК присвяченої пам'яті проф.В.Л. Скалкіна , 12 квітня 2022, Одеса, С.246-248.
7. Heyberger J., Schmitt Ch., Wilhelm A.Bavaria: Landes – und Volkskunde des Bayern, Zweiter Band, Muenchen, 2010. 256 S.
8. Loeffler H. Probleme der Dialektologie /: Darmstadt, 1974. – 234 S.
9. Mattheier K. Dialektverfall und/oder Dialektrenaissance? Varietaeten des Deutschen: Regional- und Umgangssprachen. 1997.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Ukr Articles/Тематичний архів статей. – Електронний ресурс. – [http:// https://ukrarticles.pp.ua/nauka/10422-anglijskij-yazyk-i-ego-dialekty.html](http://https://ukrarticles.pp.ua/nauka/10422-anglijskij-yazyk-i-ego-dialekty.html)
2. [http:// https://www.degruyter.com/viewbooktoc/product/133](http://https://www.degruyter.com/viewbooktoc/product/133) [in German]
3. <https://www.degruyter.com/viewbooktoc/product/133> [in German] Stockes M. Ethnicity, Identity and Music: Oxford, Berg publishers. 2007. [In English]
4. <http://weblist.gu.net/> каталог українських веб-ресурсів
5. <http://www.uar.net/URAN> - Українська наукова та освітня мережа
6. <http://sunsite.berkelev.edu/Libweb/> бібліотеки країн світу
7. <http://www.citycat.ru/com/> система пошуку в електронних бібліотеках
8. <http://www.texshare.edu/TexShareServices/Professional/digital.html> бібліотеки в мережі
9. <http://eubasics.allmansland.com/> Європейський Союз
10. <http://europa.eu.int/> документи, угоди, постанови, рекомендації Європейського Союзу та Ради Європи
11. <http://gun.com/wic/wisc/index.html> міжнародні та національні мережі
12. <http://www.mediainfo.com/emedial/> сторінка MediaLinks, що пропонує посилання до безлічі видань
13. <http://Ayww.N24.de/> Nachrichten 24

14. <http://www.dwelle.de/> Deutsche Welle
15. <http://www.derweg.org/> представлена інформація про культуру Німеччини; можна знайти друзів з листування та внести свої дані. Можна зробити on-line-замовлення на отримання журналу DerWegzumZiel
16. <http://www.city.net/> City Net - подорож різними країнами, відвідування визначних пам'яток
17. <http://www.subwaynavigator.com/> подорож найбільшими містами світу на метро
18. <http://www.goethe.de/> сайт Гете-інституту